



Adressater ifølge e-post

Saksbehandler, innvalgstelefon

Erik Garnås, 32266807

Dette brevet er fra Statsforvalteren som  
frem til 31.12.2020 het Fylkesmannen

## Status for arbeidet med bekjempelse av *Gyrodactylus salaris* i Drammensregionen i 2020

Klima og Miljødepartement har, basert på anbefalinger fra ei ekspertgruppe, bestemt at *Gyrodactylus salaris* skal fjernes fra Drammensregionen. Miljødirektoratet har opprettet en koordineringsgruppe av regionale myndighet som ledd i dette arbeidet. Det er også etablert en referansegruppe av lokale fiskeinteresser og aktuelle kommuner. Som ledd i informasjonsarbeidet oversendes et notat om status så langt for å fjerne lakseparasitten fra Drammensområdet.

Vi viser til tidligere brev med etablering av referansegruppe i forbindelse med tiltak mot *Gyrodactylus salaris* i Drammensregionen (ref. 09.02.2018 og 2.05.2019). Vi viser også til informasjonsskriv til referansegruppa fra Fylkesmannen 20.08.2019.

### Bakgrunn

Som kjent ble lakseparasitten *G. salaris* registrert i Drammenselva og Lierelva i 1987. I etterkant er den spredd til Sandeelva (2003). I tillegg er den også kommet til Selvikelva i Sande. Ei ekspertgruppe som ble opprettet av Miljødirektoratet og Mattilsynet i 2017, skulle vurdere mulige tiltak for å fjerne lakseparasitten fra Drammensregionen. Gruppa la fram rapporten i mai 2018. Konklusjonen er at det er mulig å fjerne parasitten. Aktuelle metoder kan være rotenon, aluminium og klor, alene eller i kombinasjon. Ekspertgruppa tok ikke stilling til hvilke av metodene som var å anbefale. Basert på innstilling fra Miljødirektoratet, har Klima og Miljødepartementet vedtatt at det skal arbeides videre med henblikk på å fjerne parasitten fra Drammensområdet. Det må imidlertid foretas utredninger av metoder, konsekvenser osv. før behandlingen kan settes i verk, tidligst i 2024/ 2025.



## Koordineringsgruppe

Som ledd i tiltaksarbeidet mot lakseparasitten, har Miljødirektoratet satt ned en regional koordineringsgruppe. Gruppen består av Mattilsynet, Miljødirektoratet, Veterinærinstituttet (sekretærfunksjon), Statsforvalteren i Vestfold og Telemark og Statsforvalteren i Oslo og Viken (ledelse). Det er utarbeidet mandat for gruppa. Det har vært to møter i 2019 og i 2020. Her har status og plan for videre arbeid vært drøftet. Noen av punktene som har blitt drøftet er bl.a. koordinatorstilling for Drammensregionen, bevaringsstrategier for laks og sjørøret, avtale med HÅK for driften av settefiskanlegget, erfaringer fra gyroarbeidet i Drivaregionen, laksungers bruk av Drammensfjorden, stamfiske i Drammenselva/Lierelva og Sande/Selvikbekken.

Øvre Eiker kommune har sagt seg villig til å administrere en slik koordinatorstilling. Midler og oppgaver for stillingen vil skje i regi av Miljødirektoratet. Viktig oppgaver vil bl.a. være koordinering av de ulike tiltakene i samarbeid med myndigheter, forskning/utredningsetater og lokale fiskeinteresser. Informasjon (presse osv.) om arbeidet vil også være en viktig del av stillingen.

Det ble gjennomført et åpent informasjonsmøte om tiltaksarbeidet for bekjempelse av *G. salaris* i Drammensregionen 12.02.2020, med godt frammøte. Innlegg fra møte er distribuert tidligere, men kan fås ved henvendelse til Statsforvalteren.

## Stopp i kultivering

I Drammenselva og Lierelva har laksestammene og fisket vært opprettholdt gjennom kultivering, basert på de lokale laksestammene etter at parasitten ble registrert i 1987. Forutsetningen har vært at fare for spredning har vært liten (desinfeksjonstiltak). Videre at saliniteten i Oslofjorden har vært over grensen for dødelighet for *G. salaris*. Senere undersøkelser har imidlertid dokumentert at saliniteten i flomperioder, kan senke saliniteten til et nivå som er under grensen for dødelighet av gyro (ref. prosjekt Gyrofri). En oppdatert risikoanalyse fra Veterinærinstituttet viser at faren for å spre lakseparasitten med smolt på utvandring har økt. Det er derfor økt sannsynlighet for å spre parasitten til andre elver rundt Oslofjorden. Spredningsfaren er ytterligere økt ved at parasitten nå også er registrert i Selvikelva. Mattilsynet har derfor forbudt utsetting av laksunger i Drammenselva og Lierelva fra 2017. Stopp i utsetting av laksunger vil på sikt redusere smittepresset i elvene, siden laksebestandene reduseres og rekruttering av laks faller bort.

På grunn av restbeholdning av laksunger i Hellefoss Åmot Kultiveringsanlegg (HÅK), ga Mattilsynet dispensasjon for sleping av smolt i not fra indre Drammensfjorden og ut til område Breiangen- Horten. Her er saliniteten målt til et nivå over grensen for dødelighet for parasitten (> 20 promille). Tillatelsen gjaldt til og med 2019. I Lierelva er det ikke satt ut laksunger etter 2016. På sikt (3-4 år) vil stopp i utsett av laksunger, redusere oppgang av laks i Drammenselva og Lierelva vesentlig. Dette vil redusere forekomsten av *G. salaris* og smittepresset betydelig. Sjansen for å lykkes med en behandling vil derfor være gode.



## Stenging av fisketrappa i Hellefoss

I mai 2019 vedtok Mattilsynet at fisketrappa i Hellefoss skulle stenges. Hensikten er at områdene oppstrøm Hellefoss skal bli frie for laks og dermed også for lakseparasitten. Behandlingen kan da begrenses til områdene nedstrøms Hellefoss med sideelver/bekker.

Soya Hellefoss Grunneierlag (SHG) gjennomførte ombygging i trappa i 2019 etter veiledning fra Veterinærinstituttet/Mattilsynet. Det er bl.a. satt inn gitter i øvre kummer for at laksen ikke skal kunne gå forbi demningen, samt utbedring av fangstkummene. I 2019 ble det etablert et apparat for å ta hånd om den laksen som blir fanga i trappa. Laks som egner seg til konsum blir tatt hånd om med nedising og foredling. Av all laks blir det tatt nødvendige prøver (lengde, vekt, kjønn, skjell osv.). Mattilsynet har gitt retningslinjer for hvordan laksen som tas ut, skal håndteres bl.a. ut fra hensynet til dyrehelse.

I 2019 ble det sluppet vann på trappa første gang 13. august etter at arbeidene var ferdig. Mottaksapparatet var også operativt. På ca. 2 mnd. gikk det opp ca. 400 laks i 2019 (2400 kg). I 2020 da trappa har vært i drift hele sesongen fram til midten av oktober, har det gått opp ca. 1100 laks (5000 kg).

## Sjørørret

Ved å stenge trappa blir også sjørørreten hindret fra å vandre opp til områdene oppstrøms Hellefoss. Det er derfor laget rutiner (Veterinærinstituttet) for behandling av sjørørreten slik at den kan slippes ut på oversiden av Hellefoss. Det gjelder bl.a. gentest og desinfeksjon. En del av sjørørreten vil også bli brukt som stamfisk, bl.a. for å effektivere et utsettingspålegg i Vestfosselva. I 2020 ble det fanget ca. 80 sjørørret i trappa. De fleste av disse ble sluppet ut oppstrøms Hellefoss etter desinfeksjon.

## Fiske

Nedstrøm Hellefoss ble det fanget nesten 1100 laks og 5800 kg i 2020. I 2019 ble det tatt 8100 kg. Nedgangen fra 2020 var 2300 kg. Antall sjørørret i 2020 var ca. 80 stk, mot 110 i 2019. Fangsten i fisketrappa sammen med fiske nedstrøms Hellefoss, vil redusere tettheten av laks i Drammenselva. Etter 2023/2024 når siste effekt av utsettingene vil være over, antas tettheten av laks være betydelig redusert.

I Lierelva er det ikke satt ut laks etter 2016. I 2020 ble det tatt 370 laks. Dette var en økning fra 2019 da det ble fanget 122 laks. Før 2017 ble det satt ut laks oppstrøms lakseførende strekninger. Økt fiske av laks i 2020 kan derfor ha noe årsak i disse utsetningene. I og med at smoltalder er 2-3 år, må en forvente betydelig nedgang i fangst av laks etter 2022/2023. Lierelva er ellers ei typisk sjørørretelv. I 2020 ble det tatt nesten 1000 sjørørreter (800 kg).

For å bevare laksestammene i Drammenselva og Lierelva, gjennomføres det innsamling av stamfisk. Materiale legges inn i genbank for senere å bli benyttet i restaurerings av



laksstammene. I Drammenselva er det samlet inn tilstrekkelig med laks, mens det i Lierelva må fiskes et år til.

### **Inntekter fra salg av fisk i trappa**

Inntekter fra salget av laks i trappa til konsum, blir satt på et fond og disponert i samsvar med Miljødirektoratet. Det gjelder bl.a. til de tiltakene som blir gjort i trappa, bevaringsarbeidet for laks og sjørret, og senere reetablering av stammene. Kilopris for levert laks til konsum har vært 80-110 kr per kilo.

Nedstrøm Hellefoss har fisket pågått som tidligere. SHG har fått tilgang på en del sesongkort for fiske nedstrøms Hellefoss, bl.a. som kompensasjon for tapte inntekter fra fiskekortsalget oppstrøm Hellefoss. Fram til 2020 har fisketida nedstrøms Hellefoss vært ut september. I de nye fiskeregler fra 2021 foreslår Miljødirektoratet fisketid ut oktober. Fiske etter sjørret vil være til 31. august.

### **Konsesjon for Hellefoss kraft.**

Konsesjon for Hellefoss kraft ble fastsatt i kgl. 04.09.2020. I konsesjonen er det knytta vilkår bl.a. til minstevannføring og fiskevandring for å sikre at laks og sjørret kan passere forbi demningen på sikt. Det vil si etter at behandling mot gyro er foretatt med positivt resultat.

Ut fra hensynet til damsikkerhet må også demningen i Hellefoss bygges om. I den sammenheng vil regulanten foreta delforsøk med ulike vannføringer over dammen. Dette har skapt usikkerhet om laks kan gå forbi dammen i flomtrappa som ligger på østsiden. Et trappeutvalg nedsatt av Miljødirektoratet har også vurdert om laks ved gunstige vannføringer kan passere demningen. Rapporten forventes å foreligge i løpet av vinteren. Når dammen skal bygges om vil det være viktig at tiltak settes i verk slik at laks ikke kan passere forbi Hellefoss. Hvis en skal begrense senere behandling til områdene nedstrøms Hellefoss er det nødvendig at det ikke forekommer laks og gyro oppstrøms. Hvis ikke må også disse strekningene behandles. En metode for å sjekke om strekningene oppstrøms Hellefoss er frie for laks/gyro er å analysere vannprøver for miljø-DNA.

### **Sandeelva/Selvikelva**

Sandeelva og Selvikelva er også infisert av lakseparasitten. Her er det gjennomført stamfiskeinnsamling av Veterinærinstituttet med hjelp fra SHG/HÅK for å sikre sjørret og laksestammen. Totalt er det samlet inn 30 stk sjørret i Sandeelva og 24 sjørret i Selvikelva. I Selvikelva ble det også fanget 18 laks, mens det i Sandeelva bare ble registrert noen få laks. Det vil bli vurdert nærmere om Sandeelva/Selvikelva eventuelt kan behandles før Drammenselva/ Lierelva for å redusere smittefaren. Det må også vurderes hvordan sjørreten skal tas vare på.



## Midler

Tiltakene for å fjerne *G. salaris* fra Drammensregionen er både økonomisk og arbeidsmessig krevende. Miljødirektoratet har derfor bevilget midler til dette. I 2020 har SHG fått utbetalt kr. 800 000,- til arbeidet med laks og sjøørret i trappa. HÅK har fått kr. 670 000,- til drift av anlegget. Det er også utbetalt midler til opprusting av klekkerenner osv. i anlegget, samt til dugnadsarbeidet i forbindelse med innsamling av stamfisk i Selvikelva/Sandeelva. I Lierelva er det tildelt midler til kultivering av sjøørret i regi av Lierelva FF.

Med hilsen

Karsten Butenschøn  
Seksjonssjef

Erik Garnås  
Seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrift

Kopi: Miljødirektoratet  
Regional koordineringsgruppe

### Adresseliste:

|                                   |                                                                                |
|-----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|
| Soya-Hellefoss grunneierlag       | Arne Henning Kristensen (arneh.kristensen@ringnett.no)                         |
| Hellefoss Elveeierlag             | Ole Hoen (ole@hoen.no)                                                         |
| Hellefoss Åmot Kultiveringsanlegg | Stig Berg (stig.berg@vevi.no)                                                  |
| Nedre Eiker Laksegruppe           | Petter Solberg (p-ksolb@online.no)                                             |
| Drammens Sportsfiskere            | Borgar Pedersen (borgar32@gmail.com)                                           |
| Lierelva Grunneierlag             | Knut Petter Birkeland (nordremork@yahoo.no)                                    |
| Lierelva Fiskeforening            | Bjarne Ruud (bjarne.rud@nih.no)                                                |
| Sande Elveeierlag                 | Ola Håvard Hoen (ola.havard.hoen@altiboxmail.no)                               |
| Sande kommune                     | Bjørn Elnan (bjorn.elnan@holmestrand.kommune.no)                               |
| Glitre Energi                     | Trygve Øderud Trygve.Oderud@glitreenergi.no                                    |
| NJFF                              | Øyvind Fjeldseth o.f@NJFF.no                                                   |
| Modum kommune                     | (post@modum.kommune.no)                                                        |
| Øvre Eiker kommune                | (post@ovre-eiker.kommune.no)                                                   |
| Drammen kommune                   | (kommunepost@drammen.kommune.no)                                               |
| Lier kommune                      | ( <a href="mailto:postmottak@lier.kommune.no">postmottak@lier.kommune.no</a> ) |
| Norske Lakseelver                 | Håkon Berg Sundet hakon@lakseelver.no                                          |